

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 zl. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví **Em. Petříka**.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 stř. gr., půlletně 1 tol. 20 stř. gr., celoročně 3 tol. 10 stř. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Edvard Nápravník.

Mezi českými umělci, kteří hudební pověst našeho národa v cizině skvěle reprezentují a směle se chloubou naší nazvatí mohou, zaujímá jedno z nejpřednějších míst Edvard Nápravník, dvorní kapelník ruský, jemuž nevšední vlohy, dokonalé vědomosti hudební a usmívavé štěstí nynější jeho skvělé postavení zbudovaly.

Edvard Nápravník narodil se dne 24. srpna 1839 ve vesnici Bejšti na Pardubicku, kdež otec jeho František byl učitelem. Matka jeho Barbora pocházejíc ze schudlého šlechtického rodu z Klannerů, zemřela dne 4. června 1850. Již v nejoutlejší mládí prozrazoval, jsa teprv 5 let star, hudební schopnosti a učiv se u učitelského pomocníka Jos. Půhonného hře na piano, činil v ní značné pokroky.

V Dašicích, kamž jeho otec asi r. 1843 za učitele povolán byl, učil se Nápravník až do 12. roku svého stáří předmětům literárním a hudbě u Půhonného, načež vstoupil r. 1850 do čtvrté třídy v Pardubicích. Jsa v bytu u svého strýce Aug. Svobody, měl poněkud příležitost cvičiti se na piano a na varhany. Hrával často v neděli při velkých službách Božích v děkanském chrámu na varhany a zbužoval už tehdaž zručnou hrou na se pozornost obecnstva.

Na podzim r. 1852 odebral se Edvard Nápravník se svým bratrem Karlem do Prahy, aby vstoupil do třetího roku českých reálných škol v Praze. Zde našel ve svém rodáku E. M. nejen upřímného přítele, ale i pečlivého rádce a mravního podporovatele, jenž ho všemožně k tomu měl, aby hudbu nezanedbával.

Edvard setrval na vyšší realce až do dubna 1854, načež vystoupil. Příčinou jeho vystoupení byla náhlá smrt jeho otce. Edvard nemaje totiž prostředků k dalším studiím odhodlal se na radu svého rodáka nastoupiti *dráhu hudební*, která mu slibovala brzčí zaopatření.

Již r. 1853 dal se na ponuknutí svého přítele zapsati do prvního ročníku pražské varhanické školy a osvědčil zde takové nevšední hudební vlohy a takovou pilnost, že brzo nade všechny žáky vynikl. Frant. Blažek, profesor harmonie, jmenoval ho prvním premiantem. Aby Edvard se ve hře klavírní zdokonalil, uvedl ho přítel jeho k Petru Maydlovi, řediteli klavírního ústavu, jenž ho na přímluvu E. M. as v dubnu 1854 *bezplatně* do ústavu přijal.

Nápravník měl, než vstoupil do Maydlova ústavu, už pěknou hudební propravu; byl dobrý čtenář not a vista a vyni-

kal slušnou technickou zručností. Hrál tehdaž oblíbený charakterní kus „La source“ (Potok) od Blumenthala. Ale technická zběhlost jeho zakládala se na vadném prstokladu, na nepřiměřeném držení rukou i prstů a jiných nespůsobech.

Petr Maydl předložil Nápravníkovi — nemýlím-li se — jednu z Crammerových etud ke hraní a mladistvý chovanec zahrál ji z čista jasna k spokojenosti ředitelově. Nedlouho na to docílil toho jeho rodák E. M., že se příbuzní Nápravníkovi zvláště se strany matčiny složili a jemu peníze na piano poslali. Nyní měl Edvard svůj nástroj — pěkné to vídeňské piano, — které mu byl ředitel Maydl doporučil a mohl se nyní se vsí pílí a horlivostí oddati studium hry klavírní.

A Nápravník cvičil se také pilně 6—7 hod. denně na piano, studuje nejprv charakteristické etudy J. Moschelesa, které mu byl Maydl k cvičení uložil.

Překonav technické obtíže v těchto etudách počal studovati etudy Henseltovy, které si pro jejich ušlechtilé, charakteristické melodie a rozšířenou harmonii velmi oblíbil. Maydl seznav brzy nevšední vlohy svého chovance, urychloval co možná jeho prospěchy, nadržel se šablonovité metody, která je pravému talentu jen na újmu a přihlížeje bedlivě k odstranění Nápravníkových hudebních návyků venkovských, vadného prstokladu atd., docílil toho, že byl Edvard už po několika měsících jedním z nejpřednějších žáků jeho. A když se konečně odbyvaly dne 29. června 1854 výroční zkoušky Maydlových chovanců, přednášel i Nápravník jednu koncertní piecu, totiž „Zefira“ od Bedř. Kittla. O tehdejší hře jeho vyslovil se referent „Lumíra“ jak následuje: „Mezi chovanci, kteří se drželi vesměs statečně, vyniká Edvard Nápravník, jenž Kittlova „Zefira“ vděkupně přednášel a hlučnou pochvalou povzbuzen, piecu tu opakoval.“ V první hudební zábavě Petra Maydla dne 25. února 1855 účinkoval též Nápravník s úspěchem velmi příznivým. Vítězem toho večera, dí kritik „Lumíra“, byl velmi nadaný chovanec, jenž plyným přednosem Mendelssohnovy prádelní písně četné obecnstvo k hlučným potleskům zanítal. V Maydlově ústavu byli jeho spolužáky p. Jan Bláha, pozdější bassista české opery, slč. Anna Horova, ředitelka klavírního ústavu, sl. Rosenfeldova provdána za varhaníka Čabouna.

Jako v ústavě Maydlově, tak i prospíval Eduard v druhém ročníku varhanické školy. Nápravník náležel k oblíbeným žákům ředitele Karla Píče vynikaje jak v theorii tak

i v praxi nad své spolužáky hudebním důvtipem, správností a nadáním.

Ředitel Píč uložil Nápravníkovi za povinnost, aby vybíral úlohy od svých spolužáků. Jednou — bylo to už ke konci roku — přihodilo se, že Nápravník na cestě do varhanické školy ztratil svou velkou uměle zosnovanou a pečlivě pracovanou fugu, k níž jim Píč tému byl podal.

Ředitel Píč přišel o 10 hod. ráno do školy a prohlédnuv zběžně odevzdané mu úkoly žáků zpozoroval i hned, že tam chybí fuga Nápravníková. Nadarmo tvrdil Edvard, že o fuze té plně dva dny pracoval, nadarmo se vymlouval, že fugu tu na cestě ztratil; Píč nechtěl tomu nikterak věřiti a teprv když mu Nápravník oznámil, že má fugu tu v paměti a že ji přes poledne napíše a o 2. hod. odpolední řediteli přinese, upokojil se.

A Nápravník držel slovo.

Přišel ze školy a usednuv si za stolek napsal as za 2 hodiny celou fugu, která mu v paměti utkvěla a odvedl ji řediteli Píčovi, který mu od té doby úplně důvěřoval.

Asi tři neděle před výroční zkouškou ve varhanické škole ochuravěl náhle Nápravník na otok krku a musel být dopraven do všeobecné nemocnice. Nápravníka to velice rmoutilo že nemohl být zkouškám přítomen; neboť byl si tím jist, že by ho nebyla minula první odměna, kterou byl pak ač neprávě jiný žák jmenem Speer obdržel.

Uzdraviv se odebral se Nápravník jak obyčejně na prázdniny k svému strýci Aug. Svobodovi, městskému učiteli v Dašicích blíž Pardubic, kdež se zanášel hudbou, jmenovitě hraním na piano a strílením, jehož byl náruživým milovníkem.

Ku konci prázdnin, které částečně také u svého druhého strýce lesníka z Klannerů trávil, účinkoval Nápravník dne 27. září 1855 v hudební akademii v Pardubicích ve prospěch chudých studujících, přednášeje s velkým úspěchem koncertní charakteristickou skladbu od B. Kittla. —

Navrátiv se do Prahy složil zkoušku z 2. r. varhanické školy s vyznamenáním a oddal se dále v ústavu Petra Maydla hře klavírní, zastávaje zároveň tam úřad aspiranta. Při celoroční zkoušce, která se odbývala se žáky Petra Maydla dne 2. a 3. srpna v sále Konviktském, skvěl se Nápravník už co první mezi všemi chovanci, předstihnou své spolužáky technickou sběhlostí i hudebním nadáním.

Tehdejší kritik Lumíra píše o něm, jak následuje: „Mrzel se as před šedesáti lety třicetiletý Jan L. Dusek, že své rondo vyhráti nemohl; nuže co by tomu řekl, kdyby od 16. letého mladíka těžký koncert Ch. Meyera tak rázně, jistě a tak uhlazeně hráti slyšel, jak jsme jej slyšeli při nedělní produkci od velenadějného žáka Ed. Nápravníka. A přece je rondo Duskovo takořka Říp proti Alpám.“

Nedlouho po absolvování varhanické školy pokusil se Nápravník jsa stále od svého přítele povzbuzován a vybízen v kompozici a složil — nemýlím-li se — 3 sady sonaty pro housle a piano, kterou přednášel, pokud se pamatují, s J. Webrem na den sv. Petra a Pavla, jmenovitě to Petra Maydla v ústavě jeho, aby takto svému učiteli a řediteli úctu a vděčnost proukázal. Sonata tato, jejíž první sada složená byla v slohu Mozartově a jejíž ostatní sady hlubším duchem vynikající se opíraly o mistra Beethovena, sonata ta

líbila se Petru Maydlovi a ostatním posluchačům, kteří tehdyž byli přítomni, velice.

Jednou v neděli přednášel ji Nápravník se svým přítelem Nováčkem, výtečným to houslistou, co novinku u Leop. Zvonaře, aniž by se zmínil, od koho práce ta pochází. Zvonař uslyšev dvě sady této sonaty prohlásil ji za dílo nadaného skladatele, jenž úplně ovládaje formu, obratně ji zosnoval a spracoval. Mimo tuto sonatu složil Nápravník figurální mši do D., která se na den sv. Václava 1856 poprvé v Dašicích provozovala. Jistý dopisovatel z tamějšího města psal o ní do „Pražských Novin“: „Nápravník osvědčil v ní nejen tvůrčího ducha a vznešenou fantasií, alebrž i důkladnou známost komposice a přísného slohu. Ze všech částí mše té vyniká významné Credo do A-dur, jehož fuga účinek celku ještě zvýšila. Neméně působilo také slavné Gloria a dojemné *Benedictus*. Účinek celé mše byl velký a byl by ještě mnohem větší, kdyby byla mohla zpěvná část lépe býti obsazena.“

Jistá okolnost, kterou zde mlčením pomíneme, zkalila důvěrný poměr mezi Nápravníkem a jeho přítelem, rádcem a povzbuzovatelem E. M. Poměr ten přešel později v chladnost a oba druhy tak nerozdílní přátelé počali se jeden druhého straniti. Od té doby přestala také takřka na dobro kompoziční činnost Ed. Nápravníka, kterou jeho přítel ustavičně podněcoval.

Nápravník maje v úmyslu státi se jednou kapelníkem hleděl se soukromě cvičiti v instrumentaci a čtení partitury a aby dosáhl platného vysvědčení z této vědy učil se ještě s dvěma kollegy instrumentací u Bedř. Kittla, ředitele pražské konservatoře. Přednášky Kittlovy byly suchopárné a kusé, majíce pouze účel ten, aby seznámily žáky s objemy nástrojů; neboť Kittl neprohližel ani neopravoval praktická cvičení, která jim byl dával domů za úlohu.

Když bylo už mnoho měsíců uplynulo, v nichž se žáci naučili znáti objemy orchestrálních nástrojů a Kittl se ještě neměl k tomu, aby s nimi předevzal čtení partitur, upozornil ho na to Ed. Nápravník. Kittl předložil Edvardovi v příští hodině — nemýlím-li se — ouverturu od J. Alberta (rukopis). Nápravník jsa výtečný pianista a zručný čtenář not počal na piano hráti obsah partitury s takou rychlostí, že mu Kittl sotva obracetí postačil. Můžeme si pomyslit udivení ředitele Kittla, když svého žáka, jemuž nepodal nejmenšího návodu k hraní partitury, poprvé s patra hráti slyšel. Že Nápravník dostal výborné vysvědčení z instrumentace, netřeba ani dokládati.

(Pokračování.)

Slovo o ruské hudbě světské (dramatické a instrumentální).

(Pokračování.)

Pronikavý rozum a nevšední literární znalosti sloužily mu za nevýratnou a sarkasmy jeho za ostrou zbraň ve sporech s jeho četnými odpůrci. Porazil je sice, ale — neporazil. Konečně jsa takořka od celého světa opuštěn prodal svůj domek a vzdal se své státní služby, by mohl dokončiti svou operu *Juditu*, jejížto skvělý výsledek mu veškerá utrpení nahradil. Šerov napsal si k opeře té sám libreto a při-

dělil jak Juditě tak i Holofernovi nad míru dramatické úlohy. Hudební sloh jeho jest sloučení Glinkova slovanského slohu se slohem novoněmeckým operním Richarda Wagnera, totiž zpěvnost a charakterističnost slovanských nápěvů s nepřerušným postupováním scén a živou orkestrální barvitostí. Brzy na to složil Sěrov druhou svou operu *Rognědu*, která došla v Petrohradě tak skvělého úspěchu, že mu císař Ruský 2000 rublů darem doručiti dal a doživotní pensi mu udělil.

Nyní zanáší se komponováním opery *Taras Bulba* a jiné *Ne tak živi kak chotečaja* na slova Ostrovského. V novějším čase rozvinuje se utěšeně činnost skladatelův ruských na poli dramatické hudby. R. 1867 složil mladý skladatel *Sokalský* čtyřaktovou operu *Májová noc* na libreto dle stejnojmenné povídky Gogolovy, z níž prý vane duch slovanské hudby; *Kašperov* dal téhož roku provozovati v Petrohradě svou operu *Bouře* na libreto dle stejnojmenného dramatu od geniálního Ostrovského, která se u obecenstva s velmi příznivým výsledkem potkala při všem tom, že se v ní patrně jeví sloh italský. Kašperov žije několik let v Itálii nasytil se hudbou italskou a složil též 2 italské opery: *Maria Tudor* a *Rienzi*, které se v Miláně provozovaly; není se tedy co diviti, že kritika Petrohradská vytýká opeře jeho, že upomíná na Verdiho, Donizettiho a jiné italské mistry. *Čajkovský* složil operu *Vojvoda*, jejížto balety v koncertech Petrohradských vzbudily sensaci. V nejnovější době (1869) zbudil Čech *Edv. Nápravník* svou v ruském duchu národním složenou operou „Nižegorodci“ nemalou sensaci, uveda poprvé ruský církevní zpěv na ruské jeviště. „Nižegorodci“ bude jak se zdá rovněž tak operou repertoární, jako „Život za cara.“

Avšak nejen v Petrohradě, ale i v Moskvě panuje čilý ruch v oboru dramatické hudby. Roku 1867 provozovány byly tam tříaktová komická opera „*Zamilovaný čert*“, pak velká opera „*Růže Karpatská*“ od *Salomona*, které došly velkého úspěchu. Libreto poslední opery má za předmět epizodu z multansko-valašských dějin doby nejnovější. Týž skladatel složil r. 1867 novou pětiaktovou operu *Uprchlík Estrellský*. Mimo Petrohrad a Moskvu pěstuje se též opera ruská v *Kyjevě*, kdež se jí dobře daří.

Ze stručného toho dějepisného nástinu vysvítá patrně, že skladatelé ruští počínají v poslední době pilně pracovati na poli národní hudby dramatické, a nepochybujeme, že na základech, které Glinka položil k utvoření opery ruské, vystaví konečně budovu národního slohu operního. —

Co se týče ostatního odvětví hudby, jmenovitě instrumentalní a vokální, hledělo se všemožně k pravidelnému pěstování a zvelebování jejímu. Za tou příčinou zařizovaly se četné, nejvíce německé hudební společnosti jak v Petrohradě tak i v Moskvě, aby se skladbám takovým volný průchod k obecenstvu zjednal. Roku 1837 zřídil Karel Gödicke v Moskvě německý *zpěvácký spolek*, který provozoval oratoria a kostelní skladby od Haydena, Händla, Beethovena, Romberga a jiných. Též v Archangelsku zřízen byl r. 1840 německý zpěvácký spolek. V Petrohradě působil vydatně *pěvecký smíšený sbor* hraběte Šeremetěva, ze 100 — 150 členů se skládající, jehož ředitelem jest Lomakin; *dvorní koncerty* řízením Schuberta, jež carovna a velkokníže Konstantin navštěvují, *kvartetní zábavy*, avšak především *filharmonická společnost*, která si obrala za úlohu provozovati klasické skladby, jakož i komposice novějších skladatelů.

V posledním ohledu provedla mezi jinými 1831 Schulzovu odu od Deržavina. Největší zásluhu získala si však jednota tato vypisováním cen za nejlepší domácí skladby. Ačkoliv úmysl její byl zajisté chvalitebný, nedocházel přece velké podpory od skladatelů, jimiž se Rusko vykázati mohlo, ano přišlo tak daleko, že na konkurs za nejlepší baladu na slova Žukovského, jež jednota r. 1839 vypsalala, toliko čtyry skladby zaslány byly, z nichž Vorotnikov cenu obdržel. Vkus hudební, nemaje toho času historického a morálního základu, kolísal sem tam a nevšimal si prostředků, jimiž by se byly znamenité věci provésti daly. Moda uchvátila něžné ještě zárodky umělecké a v hudbě působila velkým počtem diletantů proti rozkvětu realní činnosti. Snaha těchto diletantů směřovala často k tomu, obmeziti působišť hudebních umělců na řemeslnické služby, aby to, co oni uznají za zásluhu, okrasou a předností jejich intencí zůstalo. Nikoliv láska k hudbě, nýbrž ješitnost byla kořenem jejich nadšený pro hudbu, a nejvyšším cílem této snahy bylo, aby se jejich jméno zaskvělo na titulním listu nějaké romance neb francaisy. Každá takováto diletantská hvězda měla své oběžnice, které pro vezdejší chléb hudební plody svých chlebovárců do nebe vychvalovaly. Při takovýchto poměrech trpěla často dobrá věc. Jak rozsáhle se v Petrohradě hudba tehdejší pěstovala, vysvítá z okolnosti, že se tam od 3. března až do 6. dubna 1840 více než 40 koncertů a mnoho hudebních zábav večerních dávalo. Není snad žádného slavného umělce na jakýkoliv nástroj, který by nebýval Rusko navštívil, aby si dobyl nejen nových lupenů do slavovence svého, nýbrž i naplnil rubly sáček svůj.

K povznesení hudby v Rusi přispívá ovšem v první řadě císař Alexander a jeho rodina, která domácí i cizí umělce neslýchanou svou štědrostí obsypává, jsouc sama proniknuta láskou k hudebnímu umění. U velkého knížete Konstantina jenž obratným jest cellistou, u královny Olgy Virtemberské a velké kněžny Heleny odbývají se týhodně hudební zábavy řízením kapelníků K. Schuberta a Ant. Rubinsteina. Vznešený tento příklad nachází vřelého ohlasu u šlechticů ruských, kteří se pilně hudbou zanášejí. Jmenujeme tu oba bratry hrabata Michala a Matyáše Vělhorského, hraběte Kušeleva-Bezborodka a jeho bratra knížete Meščerského, knížete Jusupova, jenž si držel zvláštní orchestr řízením kapelníka Ed. Nápravníka, rodilého Čecha, dále hraběte Šeremetěva, baronku Crüdenerovu atd.; hlavně však je to dům hrabat Vělhorských, jenž je střediskem všech umělců, poskytujíc jim vždy největšího pohostinství. Roku 1851 zanikla, nevíme z jakých důvodů, filharmonická společnost, vyhradíc si, že při příznivých okolnostech opět do života vstoupí. Povzbuzením Antonína *Rubinsteina*, Kologrivova a Lavoniusa sešlo se roku 1859 několik členů zaniklé jednoty u hraběte Vělhorského; ustanovili se na tom, aby jednota se opět obnovila a vyvolila si k tomu nové ředitele: hraběte Vělhorského, B. Kologrivova, A. Rubinsteina, D. Kanšina a D. Stasova, kteří navrhli plán, jež vláda dne 1. května 1859 stvrdila.

(Pokračování).

Dopisy.

Z Milána dne 23. června. (Nové opery. — Mše od Rossiniho. — Co dalo Verdimu podnět k myšlénce o rekviích od více skladatelů za Rossiniho. — Tamberlík.)

Nastala letní doba, *mrtvá to sezóna* pro hudbu a dopisovatele o hudebních poměrech. Co mám tedy psát? Novinek je málo. Nuže oznamuju Vám, že se v divadle Parthenope v Neapoli provozovala před nedávnem nová operetta „*La stella di Posilipo*“ a že se v srpnu otevře divadlo Novellarské (v Emilii) novou operou „*La statua di carne*.“ Maestro Virginio Marchi, šťastný to skladatel opery „*Il cantore di Venezia*“, která se s velkým úspěchem dávala už na 5 divadlech, dokončil opět novou operu na slova Giulia Careana pod názvem „*Belfegor*.“ Mše Rossiniho provozovala se tyto dni na divadle Paganini v Janově se skvělým výsledkem. Jak se pařížskému časopisu „*Ménestrel*“ z Florence píše, povstal projekt Verdiho, aby se zasvětila památce Rossiniho smuteční mše, která by byla společnou prací více italských skladatelů, následovně: V italské literatuře jest dlouhá báseň, jejížto každý zpěv od jiného básníka pochází. Báseň ta má název: „*Bertoldo, Bertoldino e Cacassenno*“ a vstúpila prý Verdimu ideu o pospolné mši smuteční za Rossiniho. — Tamberlík, věhlasný tenorista, zpívá nyní ve Valencii (v Španělsku). Vystoupil tam v operě „*Vilém Tell — Trovatore — Poliuto — Faust*“ a zbudil nevýslovné furore jmenovitě v poslední operě. Jemu na počest rozdávány byly básně a on sám obdarován věnci a korunami.

Z Moskvy. (Divadlo.)

Nemaje pro vás žádných novinek, poněvadž nastala letní tak zvaná „mrtvá sezóna“, podám alespoň popis zdejšího divadla, aby jste mohl porovnat zdejší divadelní budovu s Videnským novým operním domem. Velké čili operní divadlo moskevské bylo nově vystaveno r. 1855 po velikém požáru, který byl strávil r. 1854 staré divadlo. Celá velkolepá budova nynější byla vystavěna v krátké době 14 měsíců (v kteréž počítáno jest i 5 zimních měsíců, ve kterých nelze pracovat); pováží-li se, že velké moskevské divadlo je pokud vím nejdokonalejší ze všech dosavadních divadelních budov vůbec, jest rychlost, jakou vystavěno bylo, v skutku úžasná. — Moskvané praví o svém divadle, že je nejkrásnější ve světě. Divadlo moskevské je větší nežli milánské divadlo de la Scalla. Průměr stropu divadla milánského čítá 70, moskevského 98 stop, šířka proscenia v Miláně je 51, v Moskvě 70 stop. Šířka jeviště divadla moskevského čítá 126', hloubka 112', délka 126'. Divadlo Coventgardenské v Londýně má šířku pouze 88 a hloubku 90 stop. Vnitřek divadla je velkolepý a nádherně upravený; patero řad loží nachází se v divadle tom, každá lože je opatřena předsíní čili pokojíčkem, v kterémž při ložích prvního pořadí nachází se pohovka, zrcadlo a damašková záclona; v loži samé je šest židlic, místa je v ní ale pro deset osob i více. Pro caře upraveny jsou v divadle dvě lože, jedna pro slavnostní představení uprostřed prvního pořadí, druhá na pravé straně jeviště; obě jsou ozdobeny s nádhrou v jiných zemích nevídanou. V ohromném přízemku je 500 sedadel či vlastně křesel, v nichž každá osoba má tolik místa jako mívají v sálech malířských. Středem sedadel vede široká cesta k orchestru a také kolem sedadel jde široká pohodlná cesta, tak že navštěvovatele mohou pohodlně se svých sedadel vstávat, aniž by tím sousedů svých znepokojovali. Za křesly je několik sedadel za poloviční cenu křesel. Úprava vnitřku divadelního je rovněž nádherná jako vkusná, zábradlí loží a galerií je bílé s jemněmodrým vroubením a ozdobeno je zlatými arabeskami, všechny okraje jsou pozlaceny. Prostory divadelní jsou osvětleny plynem. Velmi rozkošné a prostorné jsou v divadle zpěvoherním foyery, jichž jest pět a jež rozkládají se v polokruhu za ložemi prvního pořadí; každý foyer představuje rozsáhlou síň. Ve velkém divadle moskevském provozují se mimo opery hlavně balety, kterýmž v Rusku vůbec věnuje se péče neobyčejná, které za to ale dosáhly výše a umělecké dokonalosti, o jakých na západě ani poněti nemáme. Neslýchaná nádhra kostymů, dekorací a hbitost a svěžest taneč-

níků, jakož i množství tanečních sborů uchvacují mysl diváka mocí neodolatelnou a jen takovými okolnostmi lze si vysvětliti, že diváci mohou býti poutáni po celých *pět hodin*, jakéž představení v ruských divadlech obyčejně trvá. Nedaleko velkého divadla stojí malé divadlo, kteréž je o něco větší nežli pražské německé a v němž provozují se veselohry a drámy. I v tomto divadle trvá představení obyčejně *pět hodin*, neboť k pětidějstvomým dramám přidává se obyčejně ještě dvou nebo třídějstvomá veselohra. — Nejoblíbenější z ruských zpěvaček v Moskvě jest *Mensikova* rodem z Malé Rusi. Divadla ruská podlé posavadního zřízení svého vyhovují téměř výhradně pouze potřebám vyšších a prostředních zámožných tříd; před nedávnem ale učiněn chvalitebný krok, od kteréhož lze očekávati velmi blahodárné výsledky; zřízena jsou totiž prostonárodní laciná divadla pro zábavu lidu, v nichž zase výhradně přihlíží se k tomu, aby poskytnuta byla i prostému lidu příležitost k ušlechtilější a povznášející zábavě. K.

Z Pešti. (Nová maďarská opera.)

Maďarský skladatel Fr. Erkel pracuje nyní o nové operě „*Brankovich György*“ (Jiří Brankovič). Mladistvá svěžest jeho tvůrčího ducha zbujuje velkých nadějí a to tím více, poněvadž je Erkel zakladatelem národní maďarské opery.

Z Loun. (Kantáta Jaroslav od J. N. Jedličky.)

V zahradě hostince p. Hornera provozovala v neděli 27. června t. r. mládež škol Lounských podruhé: Jaroslav, kantátu na slova J. Neudörfla, hudbu složil J. N. Jedlička. Čistý výnos určen ve prospěch škol Lounských.

Z Hostouně. (Slavnost výroční památky.)

Zpěvácký spolek „*Čech*“ oslavil druhou výroční památku dnem 6. června 1869 způsobem důstojným. Členové shromáždě se ráno po osmé hodině před službami Božími v školní síni, ubírali se odtud pro prápor přes náves k nově zvolenému p. předsedovi Karlu Svobodovi. Zde byl zavěšen z pestrých květin uvitý věnec na posvátný prápor a spolek bral se do chrámu, by zapěl vokální mši od Rob. Führera. Po slavných službách Božích, které vykonal důstojný p. farář Jan Novák, zapěla se píseň k sv. Václavu. Na to doprovázel spolek svůj prápor, odevzdav jej p. předsedovi. Po 10. hodině odbývala se zkouška k besedě v školní místnosti. Po ukončené zkoušce měl p. předseda k přítomným členům krásnou vzletuplnou řeč, jejíž závěrek zde podávám: „Myšlénka sloučení vzájemného veškerých sil pěveckých v jeden to mohutný bratrský celek, všestranného již nalézá souhlasu, a valné části spolků pěveckých stalo se téměř zřízení jednoty podmínkou veškeré další činnosti a zdárného působení. Věrně jste vytrvali v době minulé při práporu Vašem, věrně při hesle — jenž Vám vždy zákonem býti má! — a značné byly také pokroky spolku našeho; došly všestranného uznání — popuzující k další činnosti.“ — Ne malé zajisté jsou zásluhy ředitele spolku p. *Tomáše Řečinského* o vzrůst a překvapující pokrok náš — všestranné a neunavené jest zdárné působení jeho ve středu našem! Přijmetež pane řediteli z úst mých ve jmenu spolku srdečné díky — s přesvědčením, — že vždy s úctou a hrdostí pohlížeti budem na muže, který vynasnažoval se také přispěti jedním kamenem k velké dávnoleté stavbě národa českého! Jistoty stálého však trvání a i nových sil životních nabudem ve spojení veškerých spolků bratrských českoslovanských, kterým pěveckým pozdravem provolejme srdečné „Na zdar!“ Hřímavé Na zdar bylo též p. předsedovi provoláno. K páté hodině odpoledne zavítala téhož dne do nově zřízeného sálu „u Hraběcíh“, kde se měla zábava zpěváckého spolku odpožádal deputace pražského Malostranského zpěv. spolku „*Lumír*“ byvši srdečným „Na zdar“ uvítána. Než beseda započala, bavili se zatím hosté ve vkusně upravené zahradě. Před počátkem besedy pronesla deputace pěveckého spolku „*Lumír*“ p. předsedovi srdečné „Na zdar“. Po 8. hodině započala hudební pěvecko-deklamatorní beseda. Příjemnou rozmanitost uváděl v zábavu sbor „*Utonulá*“, který na žádost obecnstva *dvakrát* opakovati musil. Rovněž solový zpěv: „*Tot lásky hlas*“ přednesen od p. Jos. Náprstka a sbor: „*Proč nemohl dál?*“ byly s hluc-

Pokračování v příloze.

ným potleskem přijaty. Zároveň deklamatorky: slečna Anna Čtrnáctá velmi zdařile přednesla deklamaci: „Žena panovnice“ od V. Crhy a byla s hlučným potleskem opět odctného obecenstva vyvolána. Též slečna Ros. Čermáková vynikla zdařilým přednosem. Ostatní deklamace: „Já jsem Čech“ od Rubeše, „Učedník nad mistra“ a „Rychtářova příprava k prvnímu soudu“ od J. Ehrenbergra přednesené od pp. V. Pařízka, Jachima Fibigra a V. Horešovského došly všeobecného uznání. Lze očekávat, že p. V. Pařízkem, novým to členem, nabude zpěvácký spolek pro budoucnost statné síly deklamatorské. Ouvertury řízením p. Jana Řečinského byly precísně provedeny. Ouvertura „Cikánka“ došla zvláště velké obliby. Po besedě byla taneční zábava, která příjemný večer hostům působila. Po ukončené zábavě na rozloučenou pronesli členové zpěváckého spolku „Čech“ celému zpěváckému spolku „Lumír“ a zasloužilému milovanému p. řediteli téhož spolku p. J. Drahoradovi srdečné „Na zdar“ načež i deputace „Lumír“ hřímavé „Na zdar“ spolku „Čech“ a řediteli p. Tom. Řečinskému opětovala. Š.

Kronika zpěváckých spolků.

* *Dramaticko-hudební akademie*, kterou uspořádala čtenářsko-ochotnická jednota „Thalie“ k oslavě svého výročního trvání v sále Žofinském dne 19. června 1869 a jejíž čistý výnos věnován jest ústavu nedospělých slepců na Hradčanech, těšila se velmi příznivému úspěchu. Po významném proslovu od Karla Sabiny, jejíž slč. Vebrova s přiměřeným výrazem a nuancemi přednesla, provedli ochotníci Nerudovu veselohru: *Prodaná láska*, v níž se svěží hrou vyznačili ochotníci „Thalie“ p. Kubík, p. Pšross a p. Struck, pak slč. Sládečkova došedše hlučné zasloužené pochvaly. Ostatní čísla, mimo deklamaci „Osvobození Evropy“, kterou se zápallem p. Pšross přednášel, byla naskrz hudební. Slyšeli jsme tu nesnadný, ale efektní Drahoradův sbor *Zaplesej Čechie* a Nápravníkovu vděčnou a roztomilou *kadryllu z ruských národních písní*, které Malostranský „Lumír“ chvalným řízením obeznaného ředitele p. Drahorada správně a s náležitou akcentací přednesl, začož obmyslen byl od dosti četného obecenstva bouřlivým potleskem. Pan Karel ze Slavkovských osvědčil pojmutím a výtečným provedením Chopinovy ballady (op. 23) na novo, že je myslícím interpretem skladeb polského poety hudebního. Že se mu dostalo hlučné pochvaly jako p. Maškovi, který Rombergovu fantasií pro cello s elegancí a bravourou provedl, netřeba ani podotýkat. Slečna Emilie Rasteliova zpívala arii z Donizetti-ova „Belizara“ a Mendelssohnovu „Píseň loďní“ s úspěchem skvělým a byvši mnohokrát vyvolána zapěla ještě humorem oplývající píseň „Hněv“ od Fr. Kavána, který laskavě a ochotně doprovázení piec na pianu na se přijal. Výtečně znějící piano bylo z bohatého skladu p. Č. Mika. —r.—

* *Zpěv. spolek „Beseda“* uspořádal v sobotu dne 19. června 1869 v zahradě na Přemyslovce zábavu, v níž slyšeli jsme následující skladby: Pochod, mužský sbor od A. Průchy. Zastaveníčko, mužský sbor od J. V. Veita. — Máj, smíšený sbor od Mendelssohna-Bartholdy-ho. — Čeští manové, mužský sbor od Al. Jelena. — Lovecká, mužský sbor od Al. Hniličky. — a) Ty malé milé pomněnky, b) Touha, smíšené sbory od K. Bendla. — Kde děva má? mužský sbor od Em. Vašáka. — Rádostné cestování, mužský sbor od Jos. Vašáka. — Háj, smíšený sbor od K. Richtra. Provedení veškerých skladeb bylo výtečným řízením p. Ferdin. Hellera tak precísné a správné, že některé skladby opakovány býti musely, jmenovitě smíšené sbory Máj a Háj, v nichž si dámy velmi statně počínaly. V zábavě té účinkoval též velký orchestr p. Čenka Vinaře, jenž nejen dobrou volbou kusů, ale i zdařilým provedením pozornost na se obrátil. K.

* *Pěvecký spolek „Lumír“* uspořádal zastaveníčko s lampiony svému místopředsedovi p. Janu Arbeitrovi zapěv tři sbory dojemně a významně; po druhém sboru odebrala se deputace dvou členů, by složila p. místopředsedovi ve jménu spolku blahopřání,

načež spolek zapěl třetí sbor. Na to provolal spolek panu Arbeitrovi srdečné „Na zdar“. Pan místopředseda děkoval, jsa velmi překvapen a dojat srdečně a litoval, že se nemohou páni členové u něho déle zdržet. Lumír odebral se pak ještě k jednomu členu výboru p. Janu Zunovi, aby mu zapěl. Na cestě k němu očekávalo několik členů čtenářsko-ochotnické jednoty „Thalie“ pěvce s pochodněmi, kteří postavivše se v kruh taktéž zapěli p. Zunovi tři sbory; pak odebraly se deputace obou spolků k oslavenci. Po ukončeném zastaveníčku šli páni členové do hostince „u zlaté lodě“, kde nastala nenucená zábava pozdě až přes půlnoc. K. Š.

* *Velká pěvecká akademie*, kterou Pardubické spolky: „Ludmilla“ a „Pernštýn“ k uvítání amerického klubu dám z Prahy v sále „Odeonu“ na Veselce v Pardubicích dne 27. června uspořádaly, obsahovala následující program: Pozdravy, píseň od Mendelssohna, přednese „Ludmila.“ — Dvojzpěv od K. Bendla, přednesly slečny Šurova a Horáková, členy amer. klubu. — Tambor, smíšený sbor od pí. Boženy Jahnové, přednesli „Ludmilla a Pernštýn.“ — Pieca pro piano od Chopina, přednesla sl. Teresa Havelkova, člen amer. klubu. — Jarní, ženský sbor čtverhlasý od K. Bendla, přednesla „Ludmila.“ — Deklamace, přednesla pí. Sklenářova-Malá, člen kr. zemského českého divadla v Praze. — Výprask, mužský sbor se solem od P. Křížkovského, přednesl „Pernštýn.“ — Solový čtverozpěv pro smíšené hlasy od K. Bendla, přednesly slečny amerik. klubu a pánové z Prahy. — Směs z národních písní od pí. Bož. Jahnové, přednesla „Ludmila.“ — Advokáti, sólový žert pro 3 mužské hlasy od Schuberta, přednesli členové „Pernštýna.“ — Ctěné dámy amerik. klubu a pánové z Prahy a Pernštýn ochotně spoluúčinkovaly. Po koncertě byl společný oběd, pak výlet na horu Kunětickou. — Výsledek byl skvělý, sál přeplněn a všechny piecy bouřlivým potleskem odměněny. Paní Jahnová byla vyvolána. Místo č. 6. a 8. zpívaly slč. Šurová a Horáková dvě maloruská dumky. M.

* *Zpěvácký spolek „Hlason“* v Nové Pace uspořádal dne 27. června 1869 „ve střelnici“ besedu. Program: Ouvertura k „Fra Diavolo“ od Aubera. — Cikáni, sbor od Vogla, přednesl „Hlason.“ — Osmý koncert pro housle s průvodem piana od Beriota, přednesli pp. Vedral a Brunclík. — Slze vlastenky, deklamace od J. K. Tyla, přednesla sl. Langbeinova. — Solo na cello s průvodem piana, přednesli pp. Šulc a Brunclík. — Ženský klep, sbor od Vinaře, přednesl „Hlason.“ — Trovatore, fantasié pro housle s průvodem piana od Alarda, přednesli pp. Vedral a Brunclík. — Trásák pro merlotiny s průvodem piana od Pauknera, přednesl „Hlason.“ — Na to taneční zábava.

* *Zpěv. spolek „Jizeran“* v Semilech uspořádal v úterý dne 29. června 1869 v sále hostince „Ráje“ besedu. Program: Ouvertura k „Tancredi“ od Rossini-ho. — Večerní, sbor od Pally. — Deklamace. — Výprask, národní humoristická skladba pro tenor se sborem a průvodem piana od Křížkovského. — Koncert na housle od Beriota s průvodem kvartetta, přednesl p. Vedral. — Quodlibet z českých národních písní, sbor od Karla Slavíka. — Koncert, polka pro housle s průvodem kvartetta od Vedrala, přednesl skladatel sám. — Deklamace. — Kukačka, komický trojzpěv s průvodem piana. — Po produkci následovala taneční zábava.

* *Pěvecký spolek Litavan* v Jincích uspořádal v neděli dne 27. června o 2 h. odp. ve spolku s okolními jednotami a sice ze Žebráka, Hostomic a Lochovic na starobyklých zříceninách hradu Valdeku blíž Komárova, památného to sídla slavných pánů Zajíců z Valdeka, kde i Václav IV. v mladosti své častěji dožil se chvílek blažených. Program byl tento: Píseň Čechů, Vzhůru. — Praha má od Pazdírky. — Na přírodu od Vašáka. — Staročeský zpěv válečný od Jindř. Pecha. — Cikáni od Vogla. Čechů vlast od Reichharta.

* *Zpěvácký spolek Lubor* v Novém Bydžově odbýval v neděli dne 27. června zábavu v zahradě Funkově. Program: Při pivě. Směs z národních písní. — Žárlivý holoubek. Polka (sbor) od J. Hynka. — Hubička, sbor od Em. Vašáka. — Těšme se blahou nadějí, od J. Hellera. — Na to následovalo divadelní

představení: Všichni se hašteří,“ veselohra v 1 jednání. Mezery vyplnila hudební kapela Novobydžovská.

* *Letovický zpěv. spolek „Jaroslav“* na Moravě zve okolní zpěv. spolky, aby se účastnily výletu dne 5. července na oslavu sv. Cyrilla a Methoděje uspořádaného, při němž zařízen bude koncert. Až posud slíbily zpěv. spolky ze Svitavy, Sebranic a Kunštatů své spoluúčinkování. Dne 29. června obdávávala se společná zkouška na Svitavce.

* *Kroměřížský zpěv. spolek „Moravan“* zařídil k oslavě tábora lidu dne 29. června besedu, jejíž program byl následující: Ouvertura. — Svoji k svému, sbor od K. Bendla. — Píseň. — Poputní, sbor od Martinovského. — Deklamace. — Píseň. — Čtvero zpěv od F. Vogla. — Deklamace. — Praha, sbor od J. Veita.

Zprávy.

* **České divadlo.** Dne 20. června: „Don Pasquale.“ — Dne 22. června: „Lazebník Sevillský.“ — Dne 24. června: „Traviata“ (1. jedn.), „Don Pasquale“ (2. jedn.), „Faust a Markéta“ (3. jedn.); příjem slč. Vitaliové. — Dne 27. června: „Car a tesar.“

Ocenivše už zevrubně veškeré přednosti zvonkovitého hlasu, výborného zpěvu a duchaplného přednosu sl. Vitali, nebudeme se pouštět do širšího rozboru jejich dokonalých výkonů co Norina v „Don Pasquale“ — Rosina v „Lazebníku“ a Markéta ve „Faustu“; neboť bychom nevyšli ani ze samých superlativů, toliko však musíme podotknouti, že jakési poetické kouzlo obestírá libezně každý její výkon, čímž je obecenstvo vždy zaníceno. O tom jsme se poznovu přesvědčili v představení, jež si obrala k svému příjmu. Jakmile se slč. Vitali objevila, byla od četného obecenstva nesmírným množstvím kytic a věnců obsypána; však nikoliv nebyla obsypána, nýbrž *zasypána*. Ano, na počest její rozdávána byla báseň, kterou zde podáváme: „Jaké vzácné ptáče tamo — slyš — nám pje? Tu aj smutně pláče, tu se sladce směje. — Zdaž to labuť bělá z Apollova háje? Či to filomela z neznámého ráje? — Labuť ani slavík — kouzelná to víla, jež svým rajským zpěvem oba zahanbila!“

Avšak slč. Vitali zpívala také tohoto večera tak krásně, jako kdyby sama sebe předčítati chtěla. Ženská prohanost, spojená s čtveračivostí, skromností a naivností nemůže lépe znázorněna býti, než jak ji podala sl. Vitali v Norině. Jaké vděky, jakou roztomilost a půvabnost rozvinula co Rosina, dovede jen ten posouditi, kdo ji byl v této partii viděl. Že její Markéta je skutečně mistrovským, poesii provanutým výkonem, uznala už dostatečně kritika. O jejím umění pěveckém mluvit, znamenalo by věru, nositi sovy do Atén; slyšeli jsme tu od ní nekonečné, co perly nhlazené trilky, celé proudy dolů i na nahoru pádících pasáží, vkusné tonové arabesky, slovem vše, co se od nejdokonalejšího koloraturního zpěvu vyžaduje. Slč. Vitali byla nescísněkrátě volána. — Důstojně po boku jejím stáli naši domácí umělci, především p. Paleček, p. Lev a p. Barcal. V „Lazebníku“ vystoupil poprvé p. Ferd. Koubek co doktor Bartolo, a do byl si svým pěkným organem a mírnou, všech výstředností prostou hrou sympathie obecenstva, které ho vyznamenalo hlučným potleskem. Dvě věci nás opět v „Lazebníku“ rušily, a sice: rozladěné dechové nástroje v orchestru a neustálé štilipání mladých vrabců v divadle. P.

* *Pan Šamal, továrník hudebních nástrojů v Praze a dělník jeho.* V Národních Listech čteme následující zasláno: Pan Šamal, továrník hudebních nástrojů uzavřel smlouvu s c. k. erárem o dodávání několika set polnic pro vojsko. Zároveň uzavřel smlouvu s dělníky svými o mzdu t. j. 1 zl. r. č. od jedné polnice. Jelikož ale ten který pán vidí, že nemohou dělníci

jeho skoro vesměs ženatí, kteří rodinu svoji poctivě živit chtějí jinam se obrátit, poněvadž jsou místa v druhých továrnách obsazena a v tomto čase vůbec práce poněkud se zastavila, neostýchá se ten který pán ujednanou mzdu dělníkovi na 60 kr. snižovati, kdežto předobře ví a každý neznalec věci uvážit musí, že dělník, byť by se namáhal v potu tváří od 5 h. z rána do 10 hod. večer toliko 1 zl. r. m. vydělá. Tážem se na to všech pánů továrníků a podnikatelů, zdaž tn spravedlivě nakládáno s dělnictvem? Tolik pánům továrníkům na uváženu. Několik dělníků.

* *Pan Jos. Lábor, Čech a hannoverský komorní virtuos na piano,* uspořádal v Moskvě dva koncerty, které se těšily hojnému obecenstvu a skvělému úspěchu. Mimo více menších klavírních skladeb přednášel Lábor dva koncerty C-moll a G-dur od Beethovena velmi vkusně a vzletupně.

* *Pan Balakirev, chvalně známý ruský umělec,* jenž řídil po odchodu Ant. Rubinsteina koncerty ruské hudební společnosti, vzdal se této hodnosti.

* *Slč. Vizjakova, Horvátka a druhdy primadonna opery Bukareštské* hodlá prý se, jak se časopis „Trovatore“ dovídá, provdati za bohatého bojara valašského a opustiti divadlo. Pochybujeme o přesnosti této zprávy; neboť výtečná tato zpěvačka engažována jest pro příští karneval u král. divadla v Turině, kde poprvé vystoupí co Markéta ve „Faustu“ od Gounoda.

* *Slč. Kroppova, Češka a kollaraturní pěvkyně* engažována jest na zimu v Berlíně u Krollova divadla.

* *Slč. Formánková, dříve v Karlsruhe,* dosáhla příznivého engagementu co primadonna v Stětině.

* *Slč. Johanka Peklova, dříve primadonna opery ve Lvově,* engažována jest pod příznivými výminkami v Temešváru.

* *Slč. Malingrova, Horvátka a primadonna dvorní opery Mnichovské,* bude nyní pohostinu zpívati v Mannheimu.

* *P. Normann-Nerudová, slavná moravská virtuoska na housle* nachází se nyní v Baden-Badenu.

* *Pan Hynek Vojáček, druhý kapelník cís. ruského divadla v Petrohradě* přibyl ve středu dne 23. června do Prahy, odkud se v neděli dne 27. června do Moravy odebral. Taktéž zavítali do Čech p. Ryba, hudební umělec z Moskvy a p. Schubert z Petrohradu, p. F. Hofbauer z Rigy a p. J. Hlaváč z Vršce.

* *Pan Jan Schindler, obchodník v musikaliích v Praze* věnoval pátý svazek českých národních písní od Martinovského harmonisovaných J. J. Jiřímu z Lobkovic a obdržel od něho — 20 zl. Není nad štědrost!!!

* *Paní Auspic-Kolárová, krajanka naše,* vystoupila dne 15. června v Londýně v koncertu jednoty hudební „Musical Union“ s nejskvělejším úspěchem uchvátivši duchaplnou hrou na piano veškeré obecenstvo.

* *Paní Kainz-Prauseova, Moravanka a král. dvorní pěvkyně* saská přijela tyto dni do Prahy na návštěvu.

* *Uprázděná místa.* K prvnímu pěšímu pluku zuavů v Římě hledá se 10 výtečných hudebníků, kteří vedle některého smyčcového nástroje také umí troubiti na dechový (plechový). Výmínky jsou opravdu skvělé a kontrakt uzavře se dle libosti na 1 rok i více. Bližší zprávu podá na požádanou p. *Jan Pavlis,* ředitel vojenské hudební školy v Praze.

P. T. ctěným odběratelům!

Jelikož nastala nyní letní tak zvaná „mrtvá hudební doba,“ kdež takořka celý hudební svět odpočívá, bude „Dalibor“ v této době jen o $\frac{3}{4}$ archu vycházeti. Na podzim, kdež bude hojnost zpráv hudebních, vynahradíme zase vše podáváním zvláštních příloh. Redakce.